

Posudek bakalářské práce Pavly Marie Votavové s názvem Profesní rozvoj a další vzdělávání učitelů

Tato bakalářská práce se zabývá velice frekventovaným a odbornou veřejností široce diskutovaným tématem, jakým je další vzdělávání učitelů. Text má rozsah 55 textových stran + 5 stran příloh a je rozdělen do 8 samostatných kapitol, Úvodu a Závěru. Soupis bibliografických citací obsahuje 23 pramenů, z toho 2 cizojazyčné, přičemž se převážně jedná o literaturu odpovídající odborné úrovni a zaměření. Z formálního hlediska práce vykazuje některé nedostatky, jakými jsou např. chybně uvedené tečky na čísla jednotlivých kapitol, nejednotná podoba v textu uvedených odkazů či citování ze zdroje, který není uveden v Soupisu bibliografických citací (str. 7-8). Na str. 27 se autorka odvolává na názory vedoucího práce doc. Mužika, aniž by ovšem tyto názory vtělila do požadovaného citačního rámce. Nepříliš vhodné jsou i tzv. citace v citaci (str. 13), na str. 38 se objevují některé nelogické věty a souvětí apod..

V úvodu práce je přiblížena tematika dalšího vzdělávání učitelů, včetně velmi stručné historické sondy. Zdůrazněna je především jeho důležitost a nezbytnost. Již od druhé kapitoly se nicméně začíná projevovat jeden z hlavních problémů celého textu, kterým je příliš velká, skoro až nekritická závislost na omezeném množství pramenů (konkrétně na knize J. Kohnové). Celkovému výsledku by rozhodně prospělo intenzivnější zapojení většího množství relevantních zdrojů, které jsou dnes již k dispozici a které koneckonců autorka uvádí v Seznamu bibliografických citací..

Třetí kapitola představuje v logice posloupnosti výkladu jakýsi útok stranou, neboť je zaměřena na didaktické aspekty vzdělávání dospělých. A to bohužel zcela nedostatečně. Většina témat je pojata velmi výběrově a útržkovitě, patrná je absence jednotící myšlenky. Proč je například majoritní pozornost věnována osobě lektora? Proč zůstaly nepovšimnuty tak důležité problémy, jakými jsou např. specifika docility dospělých? Zcela navíc absentuje základní vymezení toho, co si autorka pod pojmem „lektor“ představuje, což se z pohledu některých vyjádření (...dnes je kladen velký důraz na co nejobecnější přípravu budoucích lektorů“, str. 16) jeví jako zásadní opomenutí. Z textu samotného vyplývá, že autorka chápe role lektora a andragoga jako synonyma, což je samozřejmě nepřesné. Poměrně nejednotné a nejasné je i vymezení didaktických metod a forem, což je ovšem problém, s kterým se potýkají i specializovaní odborníci. Nicméně zatímco v textu je obsažen alespoň základní přehled didaktických forem, u metod něco takového zcela chybí a jednotlivé, autorkou pravděpodobně náhodně vybrané, metody jsou v rámci inkriminované subkapitoly volně roztroušeny. Celkově se nabízí otázka po účelnosti těchto pasáží, které mají pouze vzdálený vztah k hlavnímu tématu práce. Navíc potenciálně ušetřený prostor mohl být využit ke komplexnějšímu rozboru relevantnějších problémů. Mohla by autorka také vysvětlit své tvrzení ze str. 23, že v případě kombinované výuky se jedná o formu nevyhovující a nepříliš doporučovanou? Překvapuje rovněž, že se autorka v textu ani náznakem nezmiňuje o distanční formě studia, pouze je jedné z jejích podob – korespondenčním studiu.

Další výrazným neduhem textu je jeho celková nekonzistentnost. Autorka se poctivě snaží odkazovat na co největší množství souvisejících témat a problémů, což ovšem v celkovém výsledku vede k tomu, že výklad ztrácí jasné kontury a utápí se v nezodpovězených otázkách a nedořečených detailech, zcela v konturách slavné teze Járy Cimrmana o neschopnosti udržet myšlenku. Např. v subkapitole Metody a formy vzdělávání dospělých se píše mj. o cílech, hodnocení, komunikaci ve výuce apod., což jsou všechno samostatná témata, která by si (v jiných souvislostech) zcela jistě zasloužila vlastní prostor. Podobně je zpracována i subkapitola motivace, v které navíc absentuje samotné základní vymezení používaných pojmů (motivace, motiv), s kterými je pak v textu nakládáno zancně volně. Výklad sám má spíše obecný charakter, většina autorčiných tezí není podepřena žádnými konkrétními údaji či autoritami.

Poněkud konkrétnější podobu má až 5. kapitola věnovaná cílům dalšího vzdělávání učitelů. Autorka v textu uvádí hned několik možnosti jejich kategorizace, nikde ovšem nezdůvodňuje, proč se podrobněji zabývá pouze jedinou z nabízených oblastí, tj. profesními kompetencemi. Naopak přehledně a logicky vyhlíží klasifikace aktivit dalšího vzdělávání, i když i tyto pasáže jsou poměrně stručné a místy obsahově vyprázdněné (maturitní vzděl.).

Až v sedmé kapitole se konečně projevuje autorčina osobní zkušenost, jejíž vliv je nicméně negativně determinován již zmíněnou výběrovostí a partikulárností výkladu. Naprosto nedostatečně jsou zpracovány pasáže o hodnocení vzdělávacích aktivit. Negativně působí především ztotožňování kvality a efektivity, celý výklad je navíc velmi povrchní. V této souvislosti bych autorce doporučil, aby si kromě svého oblíbeného titulu od J. Kohnové přečetla i některé texty v pera vedoucího své práce, který se podobnými tématy dlouhodoběji zabývá.

Z celé práce mám velmi smíšené pocity. Je zřetelné, že autorka se v dané problematice orientuje. Kladem celé práce je zajímavé téma a především deklarovaná zkušenost a vlastní názory. Bohužel, negativa spíše převažují. Zmínil bych v této souvislosti menší systematičnost výkladu a především příliš široký záběr, jehož výsledkem je fragmentálnost a povrchnost. Závažným problémem je rovněž výrazná neaktuálnost textu, který vůbec nereflektuje současné změny v probírané oblasti, např. školskou reformu nebo návrh zákona o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků. Přes vše uvedené práci doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 6. února 2009

PhDr. Michal Šerák, Ph.D.